

VZDĚLÁVACÍ OBLAST – ČLOVĚK A ZDRAVÍ

VZDĚLÁVACÍ OBOR – VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

VYUČOVACÍ PŘEDMĚT – VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Výchova ke zdraví svým obsahem navazuje na výstupy vzdělávací oblasti **Člověk a zdraví** na 1. stupni. Rozvíjí a prohlubuje daná témata o další specifické poznatky a dovednosti, které žákům umožňují lépe porozumět různým životním situacím a správně se rozhodovat v otázkách zdraví, partnerských vztahů, rodinného života, rodičovství a osobního bezpečí. Učí žáky aktivně rozvíjet a chránit zdraví a být za ně odpovědný. Zaměřuje se na upevňování hygienických, stravovacích i pracovních návyků. Rozvíjí dovednosti odmítat škodlivé látky, předcházet úrazům. Rozšiřuje poznatky o rodině a širších sociálních prostředích. Vede žáky k rozhodování se ve prospěch zdraví, dívat se na činnosti z hlediska životních perspektiv dospívajících lidí. Umožňuje učitelům navazovat potřebný kontakt s žáky, vnést do školy více vzájemného lidského pochopení a zároveň vypěstovat nezbytné dovednosti, návyky a potřebné životní postoje.

Do předmětu jsou zařazena tato průřezová témata:

- osobnostní a sociální výchova – tematický okruh **Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygienu, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**
- environmentální výchova – tematický okruh **Vztah člověka k prostředí**
  - multikulturní výchova – tematický okruh **Lidské vztahy**

Předmět má časovou dotaci 1 vyučovací hodinu týdně v 6. a 7. ročníku.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které vyučující používá pro:

Kompetence k učení:

- vede žáky k používání informačních pramenů týkající se problematiky zdravého způsobu života, ekologických a klimatických vlivů na zdraví
- podněcuje žáky využívat získaných poznatků k ochraně a upevňování svého zdraví
- motivuje žáky k tomu, aby si osvojili a postupně kultivovali odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících s aktivním zdravím, partnerskými vztahy, rodinným životem a rodičovstvím a aby jejich vstup do dospělosti byl provázen odpovědným přístupem ke zdraví a založení vlastní rodiny

Kompetence k řešení problémů:

- pomáhá žákům bezpečně se orientovat v konfliktních a krizových situacích souvisejících se zdravím, mezilidskými vztahy a osobním bezpečím, aby je dovedli je rozpoznávat, uměli na ně adekvátně reagovat a přijímat odpovědnost za bezpečí své i druhých

Kompetence komunikativní:

- umožňuje žákům samostatně se projevat
- zadává úkoly, sociodramatické hry, při kterých rozvíjí své komunikační schopnosti

Kompetence sociální a personální:

- zařazuje práci ve dvojicích i větší skupině
- posiluje sebedůvěru, sebepojetí a sebehodnocení žáků

Kompetence občanské:

- podněcuje u žáků uvědomování si základních problémů a potřeb v oblasti zdraví, zdravého životního stylu, rodinného života, rodičovství, osobního bezpečí
- pomáhá žákům umět zaujímat vlastní postoje k uplatňování zdravého způsobu života

Kompetence pracovní:

- kontroluje samostatnou práci žáků
- zadává dlouhodobější úkoly
- vyžaduje prezentaci výsledků práce

Kompetence digitální:

- samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	6.
Výstupy žáka	Učivo-obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku). • Respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky. • Přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě. • Uvědomuje si význam přátelství a rodinného zázemí. 	<p>Vztahy mezi lidmi a formy soužití</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodina – postavení a role ženy a muže • vliv rodiny na rozvoj osobnosti dítěte • pravidla slušného chování • komunikace mezi vrstevníky a ve společnosti dospělých • skupina vrstevníků • kamarádství, přátelství, láska 	<ul style="list-style-type: none"> • práce ve skupinách • pracovní listy • dramatizace <p>PT – OSV – TO – Mezilid. vztahy, Komunikace</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlí vliv rodinného prostředí na rozvoj osobnosti. • Chápe pojem osobnost člověka. • Vyjádří vztah k sobě samému, k druhým lidem. • Usiluje o zdravé a vyrovnané sebepojetí. 	<p>Osobnostní a sociální rozvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> • osobnost, rozvoj osobnosti • duševní a tělesné zdraví • možnosti řešení problémů 	<ul style="list-style-type: none"> • práce ve skupinách • využití aktivizujících metod vyučování <p>PT – OSV – TO – Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorg., Řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Chápe pojem zdravá výživa. • Zná základní zásady zdravé výživy. • Vysvětlí souvislost mezi zdravotním zdravou výživou a zdravotním stavem obyvatel. 	<p>Zdravý způsob života a péče o zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> • zásady zdravého stravování • vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví 	<ul style="list-style-type: none"> • práce ve skupinách • využití aktivizujících metod vyučování <p>PT - EV – TO – Vztah člověka k prostředí</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí. ▪ V případě potřeby poskytne adekvátní pomoc ▪ Zná základní pravidla silničního provozu. ▪ Usiluje o dobré vztahy mezi vrstevníky. ▪ Projevuje odpovědné chování v situacích násilí a šikany mezi vrstevníky. 	<p>Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bezpečné chování – přítomnost v konfliktních a krizových situacích ▪ bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy ▪ vztahy mezi účastníky silničního provozu, zvládnutí agresivity ▪ postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti) ▪ skupina vrstevníků a násilí, šikana a jiné projevy násilí ▪ komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, bezpečný pohyb v rizikovém prostředí ▪ nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií ▪ sebeobrana a vzájemná pomoc v rizikových situacích a v situacích ohrožení zdraví 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dramatizace <p>PT - MuV – TO – Lidské vztahy</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chápe škodlivost legálních drog na lidský organismus. ▪ Usiluje o získání svých cílů jako hlavní prevence před návykovými látkami. 	<p>Prevence zneužívání návykových látek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozitivní životní cíle a hodnoty ▪ alkoholismus ▪ kouření 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumentární film

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	7.
Výstupy žáka	Učivo - obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chápe důležitost hygienických návyků. ▪ Zařazuje formy aktivního odpočinku do svého režimu dne. ▪ Využívá kompenzační a relaxační cvičení k překonávání psychické únavy a stresu. ▪ Zná různé formy alternativní výživy a dokáže posoudit její klady a rizika. ▪ Orientuje se v typickém jídelníčku vybraných zemí světa. ▪ Vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv médií a sekt. ▪ Zná základy první pomoci a umí ji poskytnout 	<p>Zdravý způsob života a péče o zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zásady osobní a intimní hygieny, otužování ▪ zásady duševní hygieny ▪ odívání – různé příležitosti ▪ denní režim, vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit, význam pohybu pro zdraví, pohybový režim ▪ volný čas ▪ alternativní výživa ▪ stravování ve světě ▪ reklama a výživa, reklamní vlivy, působení sekt ▪ ochrana před přenosnými chorobami, základní cesty přenosu nákaz a jejich prevence ▪ nákazy respirační, přenosné potravou, získané v přírodě, přenosné krví a sexuálním kontaktem ▪ nákazy přenosné bodnutím hmyzu a stykem se zvířaty ▪ úrazy – prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění, preventivní léčebná péče ▪ odpovědné chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů (úrazy v domácnosti, při sportu, na pracovišti, v dopravě) ▪ základy první pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce ve skupinách PT – OSV – TO – Psychohygiena, Sebepoznání a sebepojetí ▪ práce s internetem ▪ skupinová práce

<ul style="list-style-type: none"> ▪ V rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky. ▪ Vysvětlí souvislost mezi výživovou hodnotou potravy, duševním zdravím a poruchami výživy. ▪ Dokáže připravit jednoduché recepty podle zásad zdravé výživy. 	<p>Výživa a zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zásady zdravého stravování, pitný režim ▪ vliv výživy na zdravotní stav lidí ▪ výživová hodnota potravy, energetická potřeba organismu ▪ hodnocení jídelníčku v rodině a ve školní jídelně z hlediska zásad zdravé výživy ▪ poruchy příjmu potravy ▪ recepty na přípravu jednoduchého pohoštění 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ referáty ▪ úzká mezipředmětová vazba na pracovní činnosti
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zná hodnotu zdraví, jeho složky. ▪ Uvědomuje si, že má odpovědnost za své zdraví. ▪ V rámci svých možností a zkušeností usiluje o aktivní podporu zdraví. ▪ Zná příčiny a možné důsledky civilizačních chorob. ▪ Orientuje se v základních lécích dostupných na trhu a uvědomuje si klady i zápory při podávání léků na lidský organismus. ▪ V případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc. ▪ Uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu. ▪ Vysvětlí vztah mezi uspokojováním lidských potřeb a hodnotou zdraví. ▪ Projevuje odpovědné chování k různým typům postižení a toleruje handicapované občany. ▪ Je si vědom vlastní odpovědnosti za zdraví. 	<p>Hodnota a podpora zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci – složky zdraví a jejich interakce ▪ podpora zdraví a její formy – prevence a intervence ▪ působení na změnu kvality prostředí a chování jedince, odpovědnost jedince za zdraví ▪ podpora zdravého životního stylu, programy podpory zdraví ▪ hlavní zásady péče o zdraví ▪ zdravé školní klima ▪ zdravé klima prostředí ▪ hierarchie lidských potřeb ▪ život s handicapem ▪ člověk ve zdraví a nemoci ▪ první pomoc ▪ léky, alternativní medicína 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce ve skupinách ▪ práce s internetem ▪ praktický nácvik první pomoci <p>PT – OSV – TO – Mezilid. vztahy, Komunikace</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Respektuje přijatá pravidla soužití mezi rodinnými příslušníky. ▪ Přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě. ▪ Uvědomuje rodinného zázemí. ▪ Usiluje v rámci svých možností o aktivní podporu zdravého bydlení. ▪ Uvědomuje si faktory ovlivňující partnerské soužití. ▪ Zná hlavní důvody častějšího rozpadu nezralých manželství. ▪ Vysvětlí systém a význam náhradní výchovné péče. 	<p>Vztahy mezi lidmi a formy soužití</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rodina a domov ▪ ekonomika domácnosti ▪ význam rodiny v současnosti <ul style="list-style-type: none"> ▪ partnerské vztahy ▪ manželství a rodičovství ▪ náhradní rodinná péče 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce ve skupinách ▪ pracovní listy ▪ dramatizace <p>PT – OSV – TO – Mezilid. vztahy, Komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ práce ve skupinách, ▪ referáty
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zná rizika drog ▪ Je seznámen se základní drogovou legislativou. ▪ Orientuje se v síti center odborné pomoci a umí s nimi komunikovat. ▪ Dává do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka. ▪ Je seznámen s nejčastěji užívanými drogami a jejich účinky na lidský organismus. ▪ Uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni. ▪ Vyjádří souvislost mezi kriminalitou, návykovými látkami, prostitucí, aj. 	<p>Prevence zneužívání návykových látek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ drogy a jejich účinky ▪ nejčastěji užívané drogy ▪ drogy a legislativa ▪ centra odborné pomoci ▪ závislost ▪ zdravotní a sociální rizika drog ▪ modelové situace zaměřené na nácvik způsobu odmítání ▪ návykové látky a kriminalita mládeže 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce ve skupinách ▪ aktivizující metody

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozpozná situace ohrožující jeho zdraví. ▪ Uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí. ▪ Uvědomuje si, že setkání s agresivními lidmi a pod vlivem návykových látek může být nebezpečné ▪ Je schopen samostatně využít a komunikovat s krizovými centry. ▪ Uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresii. 	<p>Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stres a jeho vztah ke zdraví – kompenzační, relaxační a regenerační techniky k překonávání únavy, stresových situací a k posilování duševní odolnosti ▪ auto-destruktivní závislosti – psychická onemocnění, násilí mířené proti sobě samému, rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, zbraně a nebezpečné látky a předměty, nebezpečný internet) ▪ ochrana člověka za mimořádných událostí – klasifikace mimořádných událostí, varovné signály a jiné způsoby varování, úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace, činnost po mimořádné události, prevence vzniku mimořádných událostí ▪ agresivita, projevy násilí linky důvěry, krizová centra 	<ul style="list-style-type: none"> ▪
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Chápe, že probuzení touhy po sexuálním sblížení neznamená připravenost pro zahájení sexuálního života. • Respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví. • Respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování. • Je tolerantní k homosexuální orientaci. • Zaujímá postoje k prostituci, pornografii, deviantnímu chování, aj. • Uvědomuje si, že organismus dospívající dívky není biologicky zralý pro těhotenství, porod a plný intimní život. • Zná metody antikoncepce. • Objasní umělé přerušení těhotenství z pohledu zdrav. a etického problému. • Uvědomuje si reprodukční funkci rodičovství a přijímá tuto budoucí roli odpovědně. 	<p>Změny v životě člověka a jejich reflexe</p> <ul style="list-style-type: none"> • dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny • sexuální dospívání a reprodukční zdraví – zdraví reprodukční soustavy, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost • promiskuita, problémy těhotenství a rodičovství mladistvých • vztahy mezi chlapci a děvčaty • formy sexuálního zneužívání dětí • lidská sexualita • láska • antikoncepce • plánované rodičovství • sexuální styk • nemoci přenosné pohlavním stykem • těhotenství, porod • rodičovství • péče o dítě 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentární film • dokumentární film • referáty • práce ve skupinách
<ul style="list-style-type: none"> • Zná základní podmínky pro zachování a regeneraci sil (fyz. a psychická zdatnost). • Dokáže se vyrovnat s problémem, uzavřeností do sebe, agresí, stres, aj. • Zná základní způsoby ovlivňování negativních tělesných a duševních stavů a snaží se je využívat v životě (pravidelný režim, pohybové činnosti, odpočinek, nekonfliktní způsoby jednání) • Stanoví si osobní cíle a usiluje o jejich dosažení. • Uvědomuje si možné dopady vlastního chování a jednání. 	<p>Osobnostní a sociální rozvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> • vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem • cvičení sebereflexe • psychohygiena • mezilidské vztahy – přijímání názoru druhého, empatie, aktivní naslouchání, komunikace • morální rozvoj – zaujímání hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností • efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích • dopad vlastního chování a jednání 	<ul style="list-style-type: none"> • práce ve skupinách • využití aktivizujících metod vyučování • psychologické testy osobnosti • PT – OSV – TO – Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorg., Řešení problémů a rozhodovací dovednosti, Psychohygiena, Kooperace a kompetice

